

V Nabrežini končno propadlo zavezništvo med SSK in KD

Kriza v občini Devin-Nabrežina ni nepričakovana. Komunisti smo od vsega začetka opozarjali, da je znotraj večinske koalicije marsikaj nedorečena. »Pokojno« zavezništvo med SSK, KD in PSI je slonelo na pokrajinskih političnih računih, ki s stvarnostjo naše občine nimajo kaj opraviti. Poleg tega, je zavezništvo med KD in SSK, ki je privedlo do izvolitve prvega demokršćanskega župana v naši občini, nasplošno občutno ošibilo politično moč slovenske manjšine v Italiji.

Locchijevo pismo notranjemu ministru Scottiju je nedvomno škodilo prizadevanjem slovenske manjšine, da bi dosegla pravičen in pošten zaščitni zakon. Ni slučaj, da je nabrežinski župan pismo poslal ravno v času, ko se začne razprava o Maccanicovem zakonskem osnutku. Ko je SSK izvolila Locchija za župana smo komunisti opozarjali, da je to človek, ki z našo manjšino ne bo ravnal ravno prijazno. A vse je bilo zaman. SSK zdaj žanje to, kar je sama sejala.

Pri vsem tem, pa imamo občutek, da se za vso zadevo skrivajo tudi drugača ozadja. Devinsko-nabrežinski občinski svet bi moral v kratkem dokončati upravni postopek v zvezi s Sestlanskim zalivom. Poleg tega finančni proračun občine je tak, da za prihodnost Devina-Nabrežine se ne obeta nič dobrega. Upravo pestijo ogromni dolgovi. »Puf« se je nabral predvsem v prejšnji mandatni dobi. Socialisti so na posvetu, ki so ga pred nedavnim priredili v Vižovljah, povedali, da devinsko-nabrežinska občina na dan plačuje 35 milijonov obresti, kar niso ravno mačje solze. Zaradi tega obstaja možnost, da nekatere sile bivše večine mislijo prikriti svoje odgovornosti pred javnostjo s pomočjo komisarske uprave. Če bi občino upravljala komisar, ki bi na svojo pest podpisal celo serijo upravnih aktov (na primer konvencijo o Sestlanskem zalivu ter proračun), ki jih je praktično proizvedla »pokojna« večina, bi se marsikateri politični prvak pošteno oddahnil. Ni rečeno, da so ti sumi utemeljeni, a Andreotti rad pravi, da »kdor slabo misli o drugih greši, a ponavadi ugane resnico«.

Tudi zaradi tega komunisti odločno nasprotujemo vsaki možnosti, da bi občina prešla pod komisarsko upravo. Obenem KPI nasprotuje vsakršni političanski rešitvi upravne krize, ki bi ponovno prizadela interese krajevnega prebivalstva. V tem duhu smo pripravili na pošteno soočanje z drugimi strankami, da bi dobili primerne in sprejemljive rešitve.

WALTER ŠKERK

KRAŠKI PARK

Upravljanje našega prostora zaupati domačinom

Deželni odbor bi moral v kratkem po napovedih predložiti zakonski osnutek za kraški park in za družbeno-gospodarski razvoj Krasa. Vprašanje spremljamo in bomo spremljali z največjo pozornostjo in budnostjo. Pravzaprav ga budno spremljamo vsaj že dvajset let, odkar je takratni deželni odbor predložil osnutek zakona za kraške rezervate, ki ga je naš odpor — odpor prebivalstva in demokratičnih sil zavrnil! Še več, lahko bi rekli, da smo na vse to zelo pozorni, odkar se nam postavlja na problematičen način vprašanje odnosa teritorij — slovenska manjšina. To vprašanje je doseglo svoj kritični višek v zadnjih letih z občutnimi razlastitvami in z infrastrukturalnimi, ki so bile postavljene na naš teritorij in imajo tako iz narodnostnega kot iz ambientalnega vidika razkrojevalni učinek. Stvari so nazadnje kulminirale s sinhrotronom in s Sestlanskim zalivom, a zanimivo je, da smo bili Slovenci oz. naše družbeno-politično predstavništvo v vseh primerih vključno do sinhrotrona enotnega stališča, medtem ko smo bili glede Sestlanskega zaliva različnega mnenja. Na sinhrotron in druge posege pred njim smo vsi gledali kot na šibitev odnosa Slovencev — teritorij, na projekt za Sestlanski zaliv pa so nekateri Slovenci gledali neproblematično in očitno iz povsem drugačnega zornega kota. V resnici se nam zdi, da sodita oba zgoraj omenjena projekta (po svoji naravi in ker sta »tuja« oz. vsiljena) v tisti seznam objektov in dejanj, ki rušijo vsakršno ravnovesje na Krasu in spodjedajo nam Slovcem tla pod nogami.

Na vprašanje zakona za kraški park in razvoj Krasa je treba po našem gledati v takem širšem kontekstu, a vendar brez demagogije: probleme je treba prikazati take, kakršni so v resnici, ne pa jih napihovati, da bi prikrili slabo vest. Tako se na primer SSK, ki je odobrila projekt Finsepola za Sestlan, sedaj razburja v zvezi s kraškim parkom tudi z argumenti, ki so še vedno kar preveč vezani na odobravanje pozidave Sestlana. Čudi nas tudi dejstvo, da je ta stranka začela to javno obravnavo sama in celo s kritičnimi pripombami na račun drugih slovenskih organizacij. Kot da ne bi imeli za sabo izkušnje zadnjih let, ko so prav razlastitve in boj proti njim predstavljale za Slovence moment skupnostne identifikacije in enotnega nastopanja.

No, vsekakor nihče med nami ni zaspal, razne osnutke osnutkov prebiramo, ostajamo na preži in bomo konkretno in čim bolj precizno nastopili tudi takrat, ko bo deželni odbor predložil svoj zakonski osnutek. Verjetno pa bo naš nastop najbolj zalegel, če bomo nastopili skupaj, to je z enakimi stališči.

Vsekakor je jasno, kje je bistvo vprašanja: Ne gre za to, če zaščititi ali zaščititi ne, če park ja ali park ne in podobno, marveč gre za vprašanje, KDO naj o tem teritoriju odloča, KDO naj načrtuje in upravlja na Krasu! Od tega je odvisno tudi kakšna bo zaščita, kakšno bo upravljanje itd. bistvo je torej v tem, da moramo ostati suvereni nad tem teritorijem.

■ Nadaljevanje na 4. strani

Mil.B

ZAŠČITNI ZAKON

Rimski mlin je zaškripal

Povedal sem že, da rimskim avdicijam o vsebini zaščitnega zakona ne pripisujem bogve kako velike važnosti. Če je v njih kaj koristnega, je to, da odvzemajo še zadnji alibi tistim, ki bi radi z reševanjem problema zaščitne slovenske manjšine v Italiji še zavlačevali, da bi jim ne bilo treba izpostavljati svojih stališč ter opustiti sedanje dvoumnosti.

Prejšnji teden smo tako slišali mnenja predstavnikov deželne vlade Furlanije-Juljske krajine in načelnikov svetovalskih skupin.

Vsekakor je bil najzanimivejši med vsemi prav predsednik deželne vlade Biasutti, ki igra že dalj časa pomembno vlogo pri določanju vsebine morebitnega zaščitnega zakona. Ne gre namreč pozabiti, da se je Biasutti udeležil seje ministrskega sveta pred letom dni, ko je bil sprejet tako imenovani Maccanicov osnutek. Tedaj mu je uspelo vladni predlog temeljito poslabšati, saj je predlagal izločitev vse Kanalske doline, Rezije in okraja Podgora na Goriškem, češ da tam ni Slovencev...

Tokrat je iz taktičnih razlogov moral priznati, da je tedaj nastopal »nepremišljeno«, zato je senatni komisiji za ustavne zadeve obljubil, da bo v roku dveh tednov (torej do konca novembra) izoblikoval nov predlog teritorialne omejitve intenzivnejše zaščite.

Kako bo Biasutti pripravil svoj predlog in če bo tokrat dovolj premišljen, je pač vprašanje strank, ki sodelujejo v deželni večini, čeprav se je Biasutti spretno že ogradil s trditvijo, da so stališča zelo deljena in mu torej ne

preostaja drugega kot zastopati »zlato sredino«.

Zato pa je pomembno razumeti, kakšna so bila v tem pogledu stališča.

KD je v bistvu bila za nekakšno »kompensacijo« na Goriškem in v Videmski pokrajini. Tu naj bi vključili v zakon del Kanalske doline (torej ne vso!), v zameno pa izločili nekatere narodnostno mešane občine, ki imajo Slovence samo v goratih zaselkih (kot sta Ahten in Neme). Na Goriškem pa naj bi »vrnili« Podgoro in Plešivo.

Socialisti so zahtevali, naj se na Tržaškem upošteva še okraja Sv. Ivan (z Lonjerjem in Katinaro) ter Rojan—Greta—Barkovlje.

Povsem nasprotna stališča so seveda zastopali republikanci, ki so med avdicijami tekmovali z neofašisti in Listo za Trst.

V svojem izvajanju je Biasutti zagovarjal delitev na »Slovence« na Tržaškem in Goriškem in »prebivalstvo slovanskega izvora« v Videmski pokrajini, čemur nasprotujejo socialisti, ki zahtevajo izenačenje vsaj v imenu. Tudi predstavnik nadiške gorske skupnosti Chiabudini (KD) ni tajil slovenskega značaja beneškega prebivalstva, saj je zahteval tako zaščito, ki bi ne zapirala vrat bodoči razširitvi obsega jezikovnih in drugih pravic.

Podobno tudi predstavnik SSK, ki je za Videmsko pokrajino zahteval, naj bi ji bilo zajamčeno, da lahko v bodočnosti upa na spremembo razmer.

■ Nadaljevanje na 4. strani

STOJAN SPETIČ

PO USTANOVNEM ZBORU V GORICI

Klub slovenskih naprednih izvoljenih predstavnikov

V sredo 7. novembra se je v Gorici uradno in javno konstituiral klub naprednih slovenskih izvoljenih predstavnikov in sicer na pobudo slovenskih predstavnikov KPI, ki so bili izvoljeni na partijskih listah oziroma na listah naprednih občinskih koalicij. Že na tej prvi seji so pa sodelovali tudi drugi predstavniki slovenske zamejske levice, ki so iniciativno toplo pozdravili in izrecno poudarili nujnost večjega povezovanja in sodelovanja med upravitelji v raznih izvoljenih telesih.

Da se je rodila potreba po ustanavljanju nekega novega subjekta v sicer še raznovrstnem sestavu slovenskega zamejskega družbeno-političnega življenja je nedvomno več razlogov: vse bi verjetno zelo težko navedli, so pa tudi taki, ki bodo postali povsem jasni, samo, kolikor in ko se bo novi forum v popolnosti izoblikoval in začel tudi konkretno nastopati in delovati. Za to zamislijo so gotovo že ustanovljeni zbor slo-

venskih izvoljenih predstavnikov in pa spremembe v političnem življenju matične Slovenije, kjer so strankarski sistem in pluralistično izvoljeni zbori danes polni, če že ne izključni akterji celotne politične stvarnosti in je volilna legitimacija postala potreben pogoj pri odločanju in sodelovanju v kakršnemkoli segmentu družbenega življenja. Ne gre pa pozabiti tudi nenadomestljive vloge, ki jo od zmeraj imajo naši krajevni upravitelji, ki so edini člani slovenske manjšine, uradno priznani kot taki tudi v funkciji predstavnikov decentralizirane oblike italijanske države. Torej za pomembno stvarnost in za velik potencial, ki ga je slovenska zamejska levica v preteklosti verjetno premalo izkoristila in ki je čas, da zadobi svojo avtonomno obliko in status enakovrednega partnerja v sodelovanju in v odnosih z drugimi političnimi subjekti v zamejstvu in v matiči.

Navsezadnje je treba tudi poudariti, da je pobuda nastala v KPI iz preprostega razloga in zavestnega prepričanja, da slovenska komisija, kot notranja artikulacija partije, ne more izčrpati avtonomnega delovanja slovenskih članov in zagotoviti v zunanosti tiste avtoritete, ki po drugi strani izhaja iz volilne legitimacije (pri tem ne gre pozabiti dejstva, glede na nekatere očitke Slovenske skupnosti in pa tudi drugih Slovcem ne prav naklonjenih italijanskih strank, da so slovenski predstavniki sicer izvoljeni na skupnih listah KPI, da pa na teh listah nastopajo kot kandidati, za katere je povsem jasno, da so Slovenci).

Na goriškem večeru se je okoli pobude za ustanovitev kluba razvila zelo stvarna razprava: vnešeni so bili razni predlogi, kako naj bi to telo delovalo in kako naj bi sodelovalo z drugimi subjekti, glede imena so nekateri bili mnenja, da je treba poudariti, da gre za predstavništvo slovenske zamejske levi-

ce. Rečeno je bilo zelo jasno, da politični oziroma forumi izvoljenih predstavnikov ne morejo izčrpati vsega slovenskega zamejskega življenja, da pa so le njegov pomemben faktor. Za prvo nalogo kluba smo si dali preučevanje in dosledno izvajanje novega zakona o krajevnih avtonomijah, ki nudi priložnost, da se Slovenci jasneje opredelimo bodisi preko naših upravnih koalicij tam kjer smo večina, bodisi preko izvoljenih svetovalcev in organiziranih oblik občanov tam, kjer smo manjšina. Predlagano je bilo tudi, naj se skuša razširiti sestavo kluba na druge organizirane komponente slovenske levice (socialiste, zelene) in naj se kot vodilni organ izvoli neke vrste predsedstvo, v katerem naj bodo zastopane vse tri pokrajine. Za tajnico je bila predlagana Anamarija Kalc, občinska svetovalka v Trstu, kot operativni sedež pa deželna svetovalska skupina KPI v Trstu.

IVAN BRATINA

INTERVJU S POSLANCEM WILLERJEM BORDONOM

Januarski kongres naj ne bo ponovitev 19. kongresa

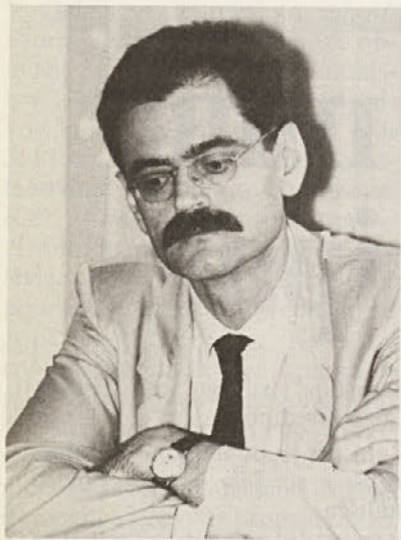

Foto Križmančič

Kako ocenjuješ potek razprave znotraj KPI, potem ko je Occhetto objavil predlog za novo ime ter programske smernice nove politične formacije leveice?

“Končno smo prebredli neko obdobje, katerega glavna značilnost je bila dejanska paraliza stranke. To obdobje je trajalo od zadnjega kongresa vse dokler ni Occhetto z zadnjimi predlogi dal novega zagona debati. Zdaž so že prišli do izraza prvi znaki, da določeni deli partije želijo preseči nominalistična nasprotja, s tem da začnemo razpravo o vsebini nove stranke. V naši notranji razpravi pa je vseeno še veliko zaprek. Na januarskem kongresu še ne bomo tista stranka, ki si jo je svojčas zamislil Occhetto, zagotovo pa bo ta stranka dobra odskočna deska za nadaljnji razvoj. Od tu dalje pa bomo začeli razpravo z drugimi silami o demokratični prenovi leveice.”

Eden izmed aksiomov prvotne Occhettove zamisli je bilo vključevanje ostalih sil leveice v našo preobrazbo. Ta zamisel se je le delno uresničila, čeprav je bilo več pozitivnih poskusov. Misliš, da bo to naše odpiranje do katolikov, radikalcev in drugih privedlo do oprijemljivih rezultatov?

“Da, seveda. Od vsega začetka sem podprl Occhettov načrt, ker menim, da v Italiji politika doživlja globoko krizo. To je vprašanje, ki ga moramo pogumno rešiti, z reformo (avtoreformo) vseh strank. Occhetto je imel dovolj poguma, da je sprožil ta proces. Naš glavni cilj je, da bi združili v neko demokratično konvencijo vse tiste sile, ki verjamejo v uresničljivost neke moderne leveice, ki bi se pred volilci lahko predstavila kot resnično alternativna sila. Preden bomo to uresničili, pa bomo morali najprej znotraj KPI rešiti vprašanje prenove naše stranke. Zaradi tega lahko trdim, da Occhettov načrt preobrazbe ni propadel, enostavno se ni še začel.”

Vrnimo se k predkongresni razpravi. Fronta za ne se je strnila, Occhettova večina pa se je zrahljala?

“S to trditvijo se ne strinjam. Ni res, da se je fronta za ne strnila ter da se je večina delila. Novost je v predstavitvi nove resolucije Bassolino—Minucci. To je resolucija člana nekdanje večine, a ki žanje konsenz predvsem med pristaši bivše manjšine. Resolucija Bassolino vpliva bodisi na večino kot na manjšino, kar se mi zdi povsem naravno in pozitivno. Konec koncev, naš namen ni ta, da bi januarja ponovili zadnji kongres. Smo pred novim kongresom, kjer se bodo stališča širše artikulirala. Poenostavljeno bi lahko rekel, da so bodisi Occhet-

tova večina kot pristaši nekdanje 2. in 3. resolucije povsem strnjeni. Pojavlja pa se nova resolucija, ki dobiva podporo bodisi med pristaši nekdanje večine kot med pristaši nekdanje manjšine.”

Kako predvidevaš, da se bo razvila debata na kongresu in kakšen razplet si želiš?

“Najprej si želim, da bi do kongresa prišlo v najkrajšem času. To je pogoj, da začnemo ponovno razpravljati o vsebini našega programa in njegovih usmeritvah. Na tej podlagi mislim, da so možne tudi nove večine. Nič ni statičnega. Razpravljali bomo o nekaterih predlogih, nakar bomo vzeli na znanje, da je znotraj naše stranke prišlo do demokratične artikulacije. Vsem je že jasno, da obstaja reformistično (miljoristično) področje, obstaja Occhettova struja, nekakšna Bassolinova, znotraj fronte za ne pa obstajata vsaj dve struji. Torej znotraj KPI je že 5 ali 6 demokratično artikuliranih mnenjskih skupin, kar je značilno za vse velike stranke evropske leveice. Upam, da to ne bo pripeljalo do razkola, ampak dabomo od tu vsi skupno napredovali v pluralizmu in spoštovanju do vseh idej, brez ostankov demokratičnega centralizma.”

Vse to kako bomo vstavili v tržaško stvarnost?

“Zaenkrat je tržaška stvarnost nekoliko bolj statična v primerjavi z vsedržavnim razvojem. Na primer ni še povsem jasno, če resolucija Bassolino—Minucci ima kaj pristašev tudi znotraj Tržaške federacije KPI. Zagotovo je bila kongresna razprava tu pri nas zelo ostra, imela pa je tudi zelo zanimiv razplet z izvolitvijo tajnika federacije, ki se prepozna v Occhettovi resoluciji, ki pa je tu v Trstu v manjšini. Sicer res ne bi znal prerokovati, kako se bo kongresna razprava zasukala v Trstu. Upam, da ne bodo prišli na površje osebni interesi, ampak konkretni politični problemi.”

Za Trst je značilno, da se del družbe zmeraj bolj odpira novim idejam in izzivom sedanjosti, temu nasproti stoji drugi del, ki se zateka v preteklost in v že preživete mišljenske vzorce. Kako bo nova stranka vplivala na to stanje?

“Sporočili so mi, da je nek izrodek starega režima, Pisano, za krajevno TV postajo izjavil, da je bila Rižarna samo “iznajdba” levičarjev. To je samo eden izmed mnogih pokazateljev, da Trst še ni dokončno opravil vseh računov s svojo preteklostjo. Mi komunisti smo razčistili račune s svojo preteklostjo: bodisi negativno kot pozitivno. Zaradi tega lahko skupaj z ostalimi naprednimi in reformnimi silami izvedemo tudi v Trstu alternativo.”

Alternative zagotovo ne moremo izvesti brez socialistov. Glavna značilnost tržaške PSI je, da je razklana na reformistično strujo ter na strujo, ki si volilce nabira z dokaj nazadnjaško politiko?

“Prepričan sem, da alternativa ne more biti samo vsota nekaterih strank. Alternativa je predvsem preustroj politike znotraj strank. Obenem je razmišljanje o alternativni brez PSI brezpredmetno. Socialiste pa moramo prisiliti v reformistično, moderno politiko. Z našim nastopom jih moramo vzpodbuditi in tekmovati s PSI ravno na tem polju. To je nujen pogoj za alternativo.”

W.Š.

ŠE IZ ZASEDANJA V OGLEJU

Delajmo za ponovno ustanovitev komunistične partije

Poseg Jelke Gerbec na deželnem shodu demokratičnih komunistov

“Današnji shod prirejata koordinaciji bivših resolucij številka 2 in 3, z namenom da bi poglobili naše misli v zvezi z vprašanji, ki se odpirajo po predlogu vsedržavnega tajnika KPI Occhetta, da se ustanovi nova politična formacija in da se v njej dejansko razblini naša partija.”

Naša glavna misel teče ravno okrog tega vprašanja in potrjujemo stališče, da nočemo sprejeti tega predloga. Sila kot je KPI je nujno potrebna italijanski državi, italijanski družbi, našim ljudem. Potrebujemo to silo vse kategorije, potrebujemo jo vsi ki se bijejo za demokratične pravice, potrebujemo jo narodne in etnične skupine. Slovenci še posebno potrebujemo to silo, ki je od nastanka dalje, vedno nepretrgano branila naše pravice, jih dosledno zagovarjala in jih skušala uveljavljati povsod, kjer je mogla nastopiti. Ne smemo pozabiti, da je KPI edina sila, ki je vsa poveljna leta, od uvedbe rednih volitev, vedno zajamčila izvolitev slovenskega predstavnika v italijanski parlament.

KPI je prva predstavila v italijanskem parlamentu besedilo zakonskega osnutka globalnega zakona za zaščito Slovencev v Italiji in se za ta zakon odločno bje že dvajset let od takrat, ko je bil v senatu tov. Sema, do danes, ko je v senatu tovariš Stojan Spetič. KPI nadaljuje svoj boj tudi potem ko so ga drugi opustili (mislim predvsem na socialiste), ki si zdaj precej manj prizadevajo, saj so začeli popuščati pod vplivom sil, ki se protivijo zakonitvi slovenskih pravic.

KPI je vedno zajamčila izvolitev slovenskih zastopnikov v občinske svete, v pokrajinske svete kjer bivajo Slovenci, v deželni

ANKETA REVIEJE BOREC

Z narodno spravo bo konec državljanske vojne?

Strank, ki so delovale v takem enostranskem političnem sistemu in ga skoraj brez zadržkov podpirale ter vzdrževale—družno so preganjale komunistično stranko in nič manj družno tudi kritično socialno-politično misel, zaradi njihove zagrizene politične nestrpnosti in izključljivosti vsake drugačne politične misli mimo svoje ni mogoče imenovati demokratične, čeprav njihovi zastopniki, tudi po petinštridesetih letih begunstva, to še vedno samozavestno poudarjajo. Za sodbo, da niso bile demokratične, ni treba nobenih dopolnilnih podatkov o njihovih fašistično usmerjenih pripadnikih ali o organiziranju tako usmerjenih kril znotraj Slovenske ljudske stranke. Glede nestrpnosti in izključljivosti mišljenjske in nazorske drugačnosti kot tudi glede svoje usmerjenosti v uresničevanje take izključljivosti se Slovenska ljudska stranka — predvsem velja to za njeno konservativno krilo — v bistvu ni razlikovala od Komunistične stranke Jugoslavije. Nestrpnosti in izključljivosti odločajoči vodilni del Slovenske ljudske stranke ni uresničeval samo v javnem političnem življenju v razmerju do drugih, ampak tudi znotraj svojega tabora, ko je šlo za njegove levo usmerjene, socialistično razmišljajoče razumnike.

— Vloga katoliške cerkve v katoliškem političnem taboru je bila tako idejno in moralno kot organizacijsko izredno pomembna tudi

svet, v krajevne svete in je vodila odločen boj proti asimilaciji ter za kulturni, socialni in gospodarski razvoj manjšine.

Skratka v njej, v KPI, smo imeli vedno Slovence svojega odločnega zagovornika in to na vseh ravneh.

Temu zagovorniku se ne moremo odpovedati.

Slovenci imamo vso korist, da se KPI ne razblini v neko splošno demokratično silo, za katero še danes ni jasno kakšna naj bi bila.

Korist in potreba vseh nas je, da komunistična sila v Italiji ostane živa in zdrava.

Pri tem se dobro zavedamo, da ne more KPI ostati taka kot je bila doslej. Mora se prenoviti, postati moderna demokratična in napredna sila, toda komunistična. Marsikaj bo treba spremeniti pri našem delu in v okviru naše politične linije, toda ne moremo se odpovedati naši istovetnosti, našim osnovnim načelom. Zopetna ustanovitev KPI je nujna, toda ni dovolj da postane neka demokratična sila leveice, kakor predlaga vsedržavni tajnik Occhetto. Ni dovolj, da se naš simbol postavlja pod senco ob vzožju velikega hrasta, od koder ga lahko vsak veter razpiha. Hočemo imeti tako partijo, ki se potejuje za socialno pravičnost, za demokratične pravice, za državljanske pravice, za stvarno demokracijo, za socialistično družbo, oziroma za premostitev kapitalističnega sistema; seveda za mir in za odpravo velikih socialnih razlik med Severom in Jugom, med razvitimi in nerazvitimi deželami in tudi za pravice manjšin in za pravice slovenske narodne manjšine v Italiji še posebno, ker je to del boja za demokracijo.

Teh jamstev nam nova politična formacija ne daje. Program, ki nam ga ponujajo v razpravo predlagatelji nove politične formacije je šibak, nezadosten, ne prepriča nas, da bo lahko o tem, dosegel te cilje.

Zato smo vedno bolj prepričani, da je zopetna ustanovitev KPI edina pravilna pot. O tem se moramo pogovoriti danes in poglobiti razpravo glede na to kaj pomeni zopetna ustanovitev KPI, oziroma kakšno komunistično silo hočemo oblikovati, kako jo organizirati, kako jo prilagoditi časom in potrebam.

Pogovoriti se moramo pri tem tudi o vprašanju enotnosti. Mi hočemo enotnost, toda zavedati se moramo vsi, da enotnost kujejo na podlagi enakih gledanj, enakih stremjenj enakih ciljev. Mi hočemo premostitev kapitalistične družbe. Nekateri, ki zagovarjajo Occhettov predlog trdijo pa, da je kapitalistična družba najboljša rešitev!

Zato pravimo, da ni pravilno, da je Italija poslala vojne ladje in letala v Perzijski zaliv. Pobudniki nove formacije pa so se pri volitvah v parlamentu samo vzdržali. Gre za stvari s katerimi se kot komunisti ne moremo strinjati: so stvari, ki nas ločujejo, zato se je treba prizadevati da se z razpravo prepriča oni del partije, ki ni z nami, da se opredeli na našo stran ter za to da na prihodnjem kongresu pridobimo večino!

Potruditi se moramo v tem smislu, ne smemo vreči puške v koruzo, oprijeti se moramo dela in se iztrgati iz nejevolje, ki je zajela toliko tovarišev!

Delajmo vsi za zopetno ustanovitev komunistične sile!”

in ostaneta neizmerno velika moralna krivda in odgovornost na neposrednih udeležencih, ki so v boju proti osvajalcem zavnili soudeležbo s komunistično stranko in mu celo predpostavili, ne glede na okoliščine, boj proti komunistični stranki ter tudi vsem drugim v osvobodilni fronti zbranim Slovincem. Bistvena in odločilna krivda in odgovornost za takratne odločitve in nadaljnja dogajanja sta in ostaneta na njih duhovnih starših in vodnikih. To pa je bil katoliški cerkveni vrh, kajti pod njegovim univerzalističnim integralističnim duhovnim okriljem so se v katoliškem političnem taboru razrašale prav gotovo nekrščanske lastnosti: nestrpnost in izključnost ter slepa, strastna zagrizenost — brez vsakih zadržkov — predvsem proti komunistični stranki, proti brezverskemu, brezbožnemu komunizmu. Ta vrh očitno nikdar ni razmišljal o vlogi demokratičnih razmer in razmerij v političnem življenju in njihovem povratnem vplivu na udeležence, tudi na komunistično stranko, če bi bila legalna, in spet nazaj na katoliški politični tabor. Tako se je moglo zgoditi, da sta v najbolj obupnem času slovenske zgodovine odločilnim političnim veljakom “demokratičnih” strank postala Hitler in Mussolini neprimerljivo manjše zlo od sodelovanja s komunisti v Osvobodilni fronti.

(nadaljevanje prihodnjič)

TRŽAŠKI OBČINSKI SVET

Kdaj bo občina končno prisluhnila problemom občanov

V izvlečku objavljam poseg, ki sem ga imela med proračunsko razpravo v tržaškem občinskem svetu.

...Če upoštevamo nesposobnost te (tržaške občinske uprave, da bi reševala neštete probleme mesta, obstaja objektivna nevarnost, da ne bo kos nalogam, ki ji jih nalaga zakon 142 (to je zakon o avtonomiji krajevnih uprav, ki korenito spreminja delovanje in strukturo občin, pokrajin, gorskih skupnosti). Nevarnost je, da se ne bo uresničila tista osnovna filozofija zakona, ki daje občanom večje možnosti sodelovanja pri upravljanju javnih zadev. Člen 2 namreč pravi, da so krajevne skupnosti avtonomne. Občina je tista krajevna uprava, ki predstavlja vse občane, štiti njihove interese in skrbi za splošen razvoj.

Po mojem mnenju bo izvajanje zakona preizkusni kamen, na katerem bomo merili politično voljo in sposobnost vzpostavljenja resnično demokratičnega odnosa med upraviteljem in občani, za katerega se tudi vi gospod župan, vsaj v besedah zavzimate.

Krajevna skupnost bo imela pravico do sodelovanja, do informacije, do kontrole, do usmerjanja, le če bomo sposobni izdelati tak občinski statut in take pravilnike, ki bodo to pravico, ki je sedaj uzakonjena, upoštevali.

Če nameravamo resnično po tej poti, pa moramo zagotoviti sodelovanje civilne družbe, organizacij, združenj in v fazi snovanja statuta. V tem smislu smo predstavili resolucijo s konkretnimi predlogi.

Če želimo aspektu demokratizacije odnosov med upravo in občani, posvetiti večjo pozornost, se moramo korenito lotiti tudi vprašanja politične in upravne decentralizacije. Ne bom se zadrževala pri tem aspektu, saj smo kot skupina že predstavili svoje predloge in izdelali dokumente. Pripravljeni smo sodelovati v komisiji, ki pa žal ne deluje, se soočati s predlogi uprave in drugih skupin. Ker pa do danes še ni nobenega konkretnega predloga, izražamo zaskrbljenost nad brezbriznostjo, ki jo kažejo uprava in druge stranke do tega problema.

To brezbriznost in popolno pomanjkanje poslušanja za zahteve rajonskih svetov nam še enkrat dokazuje letošnji proračun in triletni načrt za javna dela. Uprava je izgubila še eno priložnost, da bi prisluhnila nasvetom in predlogom rajonskih svetov.

Podrobno sem pregledala dokumentacijo, ki so jo rajonski sveti izdelali v tem letu. V njej navajajo probleme, izražajo zahteve ter predloge in nakazujejo tudi nekaj rešitev. Mnogi so sprejemljivi brez velikih finančnih bremen.

Niti za te ni imela uprava poslušala!

Misel, da bi strnila te zahteve v resolucijo, sem opustila. Že prejšnja leta sem predstavila zahteve v tej obliki, nekaj jih je bilo tudi sprejetih, a so tudi te ostale na papirju, in o njih ni danes ne duha ne sluha v proračunu.

Prav zato postavljam spet v ospredje politični problem, še enkrat vlagam naše resolucije o decentralizaciji in zahtevam, da mi župan ali odbornik jasno odgovori,

kako in kaj se dela na tem področju. To zahtevo mi narekuje čut spoštovanja do tistih rajonskih svetovalcev, ki še niso vrgli puške v koruzo in resno vztrajajo pri delu v korist mesta.

Svojega posega v občinskem svetu ne objavljam po naključju v našem tisku. Dva dogodka sta se medtem pojavila v upravnem življenju našega mesta, za katera smatram, da potrebuje komentar.

Prvi dogodek je vest o načrtu ENEL, da bi napeljala tretji daljnovod iz Padrič do Opčin. Zadeva je znana. Po načrtu ENEL, ki je bil izdelan že 85. leta, naj bi daljnovod zgradili v neposredni bližini Trebč. Negativne posledice bi bile tako zdravstvenega značaja zaradi elektromagnetskega polja, kot ambientalnega in gospodarskega, saj bi se razvrednotila vrednost teh zemljišč. Ne nazadnje pa bi taka infrastruktura onemogočila nadaljnji razvoj te vasi, ki je že preobramljena in obkrožena z raznimi služnostmi. Prebivalci Trebč so se že leta 85 jasno izrazili proti temu načrtu in zahtevali, da se premakne daljnovod proti državni meji. Njihove zahteve pa so bile še enkrat prezrte.

Danes bi moral biti njihov glas drugače upoštevan, zakon 142 predvideva, da se občani izrečejo o zadevah, ki se jih neposredno tičejo.

Jasno je, da bo občinski statut določal oblike posvetovanja in da bo odvisno od politične volje večine, kako se bo to konkretiziralo. Svesti pa si moramo biti, da je zakon že v veljavi in zato moramo odločno zahtevati, da ga tržaška občinska uprava dosledno izvaja. Prebivalci Trebč imajo vso pravico, da jim Občina prisluhne zato morajo zahtevati čimprejšnji sestanek z županom.

Drugi dogodek je vest, da je odbornica za decentralizacijo končno izdelala predlog za reorganizacijo rajonskih svetov. Začetek slabo kaže. Občinska komisija, ki je za to odgovorna, ni bila še seznanjena s predlogom. Zaenkrat so imeli to čast le predsedniki rajonskih svetov, ki pa, kolikor mi je znano, še niso posredovali informacije drugim svetovalcem. Začetek res ni spodbuden. Predsedniki so, po ključu lotizacije, vsi predstavniki strank, ki imajo večino v tržaški občini. Mar misli občinska odbornica, da se tako važni argumenti, ki zadevajo politično in administrativno življenje mesta, lahko izčrpajo v "notranji diskusiji" v večini? Ali pa predlog vsebuje taka spremembe, ki bi izzvale takojšnje nasprotovanje opozicije?

Anamarija Kalc

Sekcija KPI E. Berlinguer prireja v ponedeljek 19. t.m. ob 20. uri v gostilni URDIH v Mavhinjah javno srečanje

POLITIČNI TRENUTEK V DEVINSKO-NABREŽINSKI OBČINI

Toplo vabljeni vsi občani!

ENOTNI DOGOVOR

Bojkot šolskih volitev in usoda slovenske šole

V torek, 7. novembra se je sestel slovenski Enotni šolski odbor za tržaško pokrajino. Med drugim je razpravljalo o bližnjih volitvah v 18. šolski okraj, ki zadevajo italijanske in slovenske šole iz miljske, dolinske občine in šole vzhodnega dela tržaške občine.

Slovinci od vsega začetka bojkotiramo volitve v šolske okraje in v pokrajinski odbor. Načelno stališče je bilo sprejeto pred leti zato, da bi se na ta način izvedel pritisk na šolske in druge oblasti, da bi odgovorili na eno temeljnih zahtev slovenske manjšine: avtonomijo slovenske šole.

Problem je ostal v vseh teh letih nerešen. Vsako odstopanje v trenutku, ko senat razpravlja o Maccanicovem osnutku, ki vsebuje tudi vprašanja slovenske šole, bi izzvelo kot popuščanje in znak šibkosti.

V tem smislu je Enotni šolski odbor sklenil, da pozove vse volilne upravičence, da se volitev ne udeležijo. Da je problem avtonomije slovenske šole slej kot prej aktualen, priča letošnji poskus ukinitve ravnateljstva rojanske šole. Odločen protest staršev, ki so vložili priziv na TAR, je ta ukrep za sedaj "zamrznil", ni pa rečeno, da se bo zadeva pozitivno rešila.

Okrožnice ministra za šolstvo, ki zadevajo celotno italijansko šolsko mrežo so zelo jasne in, če hočemo, tudi upravičene: nujna je reorganizacija in racionalizacija šolske mreže. Padec šolske populacije vedno večja ekonomska stiska krajevnih uprav, krčenje državnih sredstev za šole, so objektivni faktorji, ki upravičujejo ukrepe ministrstva kar zadeva italijansko šolo. Takih ukrepov pa ni mogoče enostavno prenesti na slovensko šolo. Potrebe manjšine so tako specifične, da bi jih bilo treba upoštevati od samega začetka, kar pa do danes ni bilo mogoče, ker ni bil institucionalno rešen problem avtonomije.

Mednarodni sporazumi in obstoječa zakonodaja preprečujejo krčenje slovenske šolske mreže, moralna dolžnost italijanskih šolskih oblasti pa bi vsekakor bila ta, da bi se o vsakem morebitnem ukrepu v tem smislu najprej posvetovale s slovenskimi šolskimi predstavniki in da bi upoštevale mnenja organov, ki so bili postavljeni, da štiti interese manjšine na tem področju.

Predstavniki organizacij in strank, ki so prisotne v šolskem odboru, so bili enotnega mnenja, da je nujno

V KULTURNEM DOMU

Komisarževskaja

Tržaško občinstvo bo imelo 22. do 24. novembra možnost, da spozna enega najpomembnejših vzhodnoevropskih gledališč. V Kulturnem domu v Trstu bodo nastopali igralci Gledališča Komisarževskaja iz Leningrada. Sovjetski umetniki bodo predstavili publiko dve tragikomediji: "...pozabiti Gerostrata" dramatika Grigorija Gorina in "Zver" avtorjev Gindina in Sinakjeviča. V ponedeljek, 26. novembra, pa je na sporedu gostovanje v Gorici.

Gorinova igra "...pozabiti Gerostrata" je neke vrste klasična tragikomedija, ki pa ima spodoben pomen. Avtor je s tem delom ostro obsodil družbo, v kateri se lahko pravica uveljavi le mimo zakona. "Zver" pa je psihološko poglobljeno delo. Pri-poveduje o življenju ljudi v opustošenem svetu po katastrofi.

Gledališče Komisarževskaja je nastalo v tragičnem obdobju nacističnega obleganja Leningrada leta 1942. Ime je prevzelo po eni najbolj priljubljenih ruskih igralk v začetku 19. stoletja. Gledališče Komisarževskaja je v svojem mestu zelo priljubljeno in obiskano. Za sabo ima že vrsto gostovanj, na primer v Vzhodni in Zahodni Nemčiji, Romuniji, Mongoliji, na Poljskem in še marsikje.

slediti vsem ukrepom, ki jih bodo tržaške šolske oblasti izdale na podlagi ministrske okrožnice o racionalizaciji šolske mreže, saj bi vsaka vsiljena ukinitve predstavljala grobo kršitev mednarodnih sporazumov.

Vse to pa nam ne sme preprečiti, da bi se lotili temeljite analize naše šole, začeni z vrtcem in osnovno šolo.

Mislím, da ne moremo mimo ugotovitve, da so se časi krepko spremenili. Še pred par leti so bila upravičena prizadevanja za ohranitev "vaške šole", kot "kulturnega središča", kot fizičnega kraja, ki naj bi zagotovil obstoj in uveljavitev slovenstva. Zaradi demografskega padca je nujno, da danes spremenimo to gledanje.

V prvi vrsti moramo zajamčiti našim otrokom, (in ker jih je malo, so še bolj dragocen zaklad, ki ga moramo štiti), da bodo vsi imeli enake možnosti vzgoje, izobraževanja,

socializacije, in to na najvišji stopnji.

Danes žal ne moremo trditi da je tako in v prvi vrsti se tega zavedajo profesorji na srednjih šolah, ki empirično ugotavljajo razlike pri "stopnji vsestranske zrelosti" otrok z ozirom na osnovno šolo, ki so jo obiskovali. Pri strokovni analizi bi gotovo ugotovili, da se začetne razlike brez dvoma omilijo, da pa nikoli ne izginejo, kar se potem odraža pri izbiri višje šole, oziroma pri šolskem uspehu.

Nepravilno in zelo omejevalno bi bilo vsakršno nalaganje odgovornosti za to stanje zgolj vzgojiteljskemu kadru. Faktorjev, ki determinirajo to stanje, je več in so zelo kompleksni. Prav zaradi tega pa je nujno, da se lotimo tega problema v najkrajšem času in to na strokovni ravni.

A. K.

V palači na ulici Galatti sramotni višek »daj-dam« politike

Vesti iz Palače Galatti (tržaška Pokrajina) ne prinašajo nič novega in nič dobrega z vidika upravnega življenja, ki je pravzaprav paralizirano. Temperatura se edinole zviša zaradi splošnih političnih razmer (beri Nabrežina, Milje, štafete itd., itd., itd.).

Na zadnji ponedeljkovi seji smo bili spet priča dogodkom, ki bi nedvomno bolj spadali na prizorišče teatarske farse.

Na dnevnem redu je bila izvolitev prestavnika Pokrajine v upravni odbor Zavoda za morskó biologijo.

Predlog za kandidata s strokovno utemeljitvijo je dala komunistična skupina, ki je predlagala mlado a že zelo uveljavljeno biologinjo, ter Lista za Trst, ki je predlagala pokrajinskega svetovalca Dinija, ki je svoj čas že predsedoval odboru omenjenega zavoda.

Tudi zeleni Cappuzzo predlaga svojega kandidata, brez posebnih utemeljitev in kaže, da bo del večine (KD) podprl ta predlog.

Toda, v ključnem trenutku tudi KD predlaga svojega kandidata (seveda brez vsakršne strokovne utemeljitve).

Rezultat: Dini prejme 11 glasov (v glavnem iz vrst opozicije), kandidata KPI in KD pa oba

po 8 glasov, predlog zelenih pa 4 glasove.

Reakcija svetovalca Cappuzza je dokaj ostrá in v svojem posegu namiguje, da je bil "kršen" (!) sporazum, saj o podpori zelenemu kandidatu je znotraj večine že bil sklenjen sporazum.

Poseg socialdemokrata Pertusija pa je še ostrejši in grobo napade večino češ, da ne spoštujejo načela medsebojnih uslug (!). Skratka, prišli smo že tako daleč, da se že neprikrito zahteva institucionalizacija politike "daj-dam."

Omeniti velja, da je komunistična svetovalska skupina na Pokrajini naslovila dne 10. novembra na predsednika Pokrajine Crozzolija vprašanje, v katerem sprašuje ali odgovarja resnici, da so politična nasprotja znotraj večine takšna, da so preprečila, da bi se tržaška Pokrajina udeležila avdicij v Rimu na izrecno povabilo senatne komisije za ustavna vprašanja glede Maccanicovega zakonskega osnutka. Medtem ko sta se videmska in goriška pokrajinska uprava odzvali vabilu, je tržaška Pokrajina s svojo odsotnostjo ne le zamudila pomembno priložnost, pač pa se je tudi izneverila institucionalni dolžnosti.

NIVES KOŠUTA

■ Društvo Slovencev miljske občine je imelo 10. novembra občni zbor.

SKRIVNOSTI ITALIJSKE REPUBLIKE

Organizacija »Gladio« naperjena proti KPI in proti slovenski manjšini

O razkritju tajne polvojaške organizacije »Gladio«, ki je po nalogu NATO bila zadolžena za zaščito Italije pred komunistično nevarnostjo, so se časopisi razpisali na veliko, da res ni kaj dodajati k sicer izčrpni, toda še ne povsem jasni informaciji, saj si resnica le stežka utira pot v javnost.

Andreottijevo poročilo v senatu in razprava, ki mu je sledila pa narekuje vsaj glasno razmišljanje o nekaterih specifičnih aspektih te afere.

Najprej preprosta ugotovitev. V prvih povojnih letih je KPI bila skupaj s socialisti in demokristjani v skupni antifašistični vladi. Ko je KD pripravljala vstop Italije v atlantsko zavezništvo, je levčarske stranke poglajala iz vlade v opozicijo. KPI in PSI sta tedaj izgubo oblasti sprejeli skrajno demokratično in KPI je bila zaradi tega tudi podvržena ostri kritiki Djilasa in Ždanova na prvi seji Kominforma.

Medtem ko je KPI konec štiridesetih let sprejemala pravila demokratske igre, pa je KD s pomočjo Amerikancev pripravljala tajno oboroženo organizacijo za primer, da bi v Italiji levica zmaga na volitvah. Na ves glas pa je KD obtoževala levico za to, kar je skrivaj sama počenjala!

Od petdesetih let do danes je v Italiji delovala tajna oborožena organizacija, ki je aktivno sodelovala z ameriško obveščevalno službo CIA, z italijansko državno varnostjo in krogi NATO. Uradno zato, da bi v primeru sovjetske okupacije izvajala gverilsko vojno

in sabotazo v zaledju, dejansko pa z očitnim namenom preprečiti vsakršno naprednejšo politično spremembo v Italiji. Tako si najbrž lahko razložimo izbruhe nasilja in terorizma v vseh ključnih trenutkih italijanske politične zgodovine.

To dejstvo posredno priznava sam Andreotti v svojem pismu komisiji, ki raziskuje ozadje s hrlih pokolov konca šestdesetih in sedemdesetih let (skoraj 300 mrtvih, krivci pa vsi neznan in nekaznovani!). Predsednik vlade trdi namreč, da je »Gladio« nastala za boj proti »silam Kominforma«, kar pomeni enačenje sovjetskega bloka ter francoske in italijanske KP, ki sta bili prav tako članici te organizacije.

O obstoju tajne (po našem mnenju globoko protiuustavne) organizacije so bili seznanjeni skoraj vsi predsedniki italijanskih vlad, vendar so nekaterim postregli z nejasnimi ali megljenimi podatki. To pomeni, da je neka tajna struktura odločala, kateri med predsedniki vlad je zanesljiv in kateri ne. Craxiju, Spadoliniju, Fanfaniju so očitno prikrivali dejanski obseg in naloge »Gladia«.

To pa naravnost navaja k zaključku, da je »Gladio« služil predvsem določenemu krogu v KD, da je ohranjala svojo oblast in vpliv. Skratka, KD je imela vsa povojna leta svojo »securitate«!

Drugo razmišljanje izhaja iz priznanj, da je tajna organizacija nastala in se razvila predvsem ob vhodnih mejah Italije. Iz arhivov prihajajo dokumenti, ki pričajo o tem, kako je CIA organizirala v

Furlaniji tajno oboroženo protikomunistično organizacijo iz vrst partizanskega gibanja »Osoppo«. Več kot štiri tisoč oboroženih moških skrbelo za boj proti slovenski in komunistični nevarnosti ter nastopalo v Beneški Sloveniji pod oznako »trikolorizma«! Ta organizacija je samostojno delovala celo desetletje, dokler ni deloma prešla v objem »Gladia«.

Ali ni vnebovpijoče protislovje že v tem, da je KD pol stoletja poudarjala veliko zvestobo beneških Slovencev italijanski domovini, skrivaj pa so bili pod najstrožjim nadzorstvom?

Drugi poudarjajo, da so tajne oborožene organizacije nastajale tudi v zvezi s tržaškim vprašanjem. Morda je to ključ za razumevanje krvavih tržaških spopadov jeseni 1953 in mnogih drugih nepojasnjenih dogodkov zadnjih desetletij, vključno z odkritjem skladišč orožja in razstreliva na Krasu ter zagonetno smrtjo sloenskega karabinerja pri nekem kamolomu. Skratka, težko se je znebiti vtisa, da je italijanska država pod krinko boja proti komunizmu z nedovoljenimi, protizakonitimi metodami davila slovensko manjšino, jo nadzorovala in ustrahovala. Tako razumemo tudi znano okrožnico vojaške obveščevalne službe Sifar o strogem nadzorstvu nabornikov slovenske narodnosti.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti še nečesa: »Gladio« še obstaja in deluje. Ne govorimo o preteklosti, pač pa o tem, kar je in kar bo. Živimo v državi z omejeno suverenostjo, kjer bi tajne vojaške orga-

nizacije izvedle puč, če bi se napredne sile približale oblasti. V Grčiji so ga in postavile, z blagoslovom NATO, skoraj desetletno fašistično diktaturo do leta 1974! Sedaj razumemo nekatera razmišljanja rajnega Berlinguerja, da ni mogoče vladati v Italiji s soglasjem 51%, o potrebi dogovora s KD, pa tudi zakaj je moral Aldo Moro tragično zaključiti poskus izgradnje resnične demokracije v tej državi.

Sedaj, ko se je na Vzhodu razjasnilo in se je zrušil bipolarni blokovski sistem, se moramo vprašati, čemu nadaljnja krepitev NATO in njenih tajnih služb v Evropi. Mar to ne dokazuje željo še naprej daviti »realno demokracijo« na Zahodu z instrumenti prisile, da bi levčarske sile ne prevladale, pa čeprav v socialno demokratski inanci? Dejstvo, da v Italiji niso zaupali niti Craxiju in Spadoliniju, da je Moro moral umreti, je dokaj zgovorno, kajne?

Kako naj drugače razumemo Forlanijevo grožnjo komunistom, ki se ne omili, čeprav »bi le-ti zamenjali osebno izkaznico«...

KPI je v svojem ogorčenju najboljše tolmač javnega mnenja, ki zahteva v Italiji resnično demokracijo, brez tajnih terorističnih služb. Demokracijo, kjer se lahko vlade menjujejo na svobodnih volitvah in kjer so krivci bombnih atentatov in pokolov za rešetkami. Nič prevratniškega, torej, samo ozdravitev republike in vrnitev k izvirnemu duhu italijanske ustave, porojene v odporu.

STOJAN SPETIČ

Rimski mlin...

Nadaljevanje s 1. strani

Zanimivo je vsekakor, da so bili med avdicijami vsi deželni predstavniki odločni v zahtevi, naj gre po kostonj v žerjavico glede opredelitve zaščitnega ozemlja državni zakonodajalec sam.

Drugo odprto vprašanje zadeva neposredno sodelovanje manjšine pri uresničevanju zaščitnega zakona, vključno z morebitno postopnostjo.

Sam Biasutti je bil mnenja, da bi morali nek predstavniki odbor slovenske manjšine upoštevati pri razdeljevanju podpor za kulturne ustanove in organizacije. Predstavniki KPI Miloš Budin pa je bil za oblikovanje paritetnega organa (Dežela—Slovenci), ki naj bi sodeloval pri vseh fazah uresničevanja zaščitnih norm.

Glede šolskih zadev so bile razlike predvsem kar zadeva šolanje v Benečiji. KD je bila mnenja, da je treba sprejeti Maccanicovo zamisel o eksperimentiranju pouka domačega narečja v vrtcih in slovensčine v šolah, Chiabudini pa je zahteval, naj bi v ta namen poskrbeli za ustrezno pripravo in prekvalificiranje učiteljev, ki naj bodo predvsem domačini. Drugi so se zavzeli tudi za parifikacijo špertskega dvojezičnega središča, medtem ko je predsednik nadiške gorske skupnosti imel zanj nekaj kritičnih pomislekov.

Dokaj različna so bila tudi stališča glede rabe slovenskega jezika v odnosih z oblastmi. Biasutti in drugi predstavniki večine so bili za to, da se pripravi nekakšen seznam ustanov in uradov, ki naj bi uradovale tudi v slovensčini. Osvojil je tudi predlog, naj bi v mestih vsaj nekateri uradi pomembnih javnih ustanov poskrbeli za slovensko osebje. Izrecno je omenil pošto in policijo. Biasutti je načeloma sprejel misel, da bi

morala tudi deželna odborništva imeti slovenske tolmače.

Zanimivo je bilo Biasuttijevo n sprotovanje družbeno—gospodarski zaščiti Slovencev, katerije zoperstavil predlog o finančni podpori občanom in drugim javnim ustanovam, ki bi se morale zaradi zaščitnega zakona opremiti z novimi storitvami in strukturami.

Proti preštevanju in ugotavljanju manjšine so bili skoraj vsi, razen treh že omenjenih desničarjev.

Pri teh stališčih sem se nekoliko zaustavil tudi zato, ker so v Trstu in Gorici takoj izzvala določene reakcije. Župana Richetti in Scarrano sta nemudoma zahtevala, naj jih komisija zasliši, češ da ni vseeno, kaj bi se odločilo o ozemlju njihovih občin. Verjetno pa je tudi, da bosta omenjena župana svoje poglede skušala vsiliti tudi Biasuttijeji vladi, ki pripravlja nov seznam slovenskih okrajev.

Vsekakor drži, da lahko sedaj vplivajo nanj vse stranke, ki so v deželni večini, upravljajo goriško in tržaško občino, ali se pripravljajo na vstop vanje.

Nekaj pa lahko naredijo tudi naši ljudje v okrajih, ki so za te stranke že vnaprej izločeni iz zaščitnih mehanizmov a vemo, da v njih živi veliko število Slovencev, kot sta na primer Škedenj in Sv. Jakob.

In kaj bo sedaj? Zavlačevanje se vsekakor nadaljuje. Vse kaže, da bo drugi krog avdicij odložen za teden ali dva. Lahko bi se celo zgodilo, da bi se močno zavleklo, če bi medtem senat prekinil redko zakonodajno dejavnost in se lotil državnega proračuna v dneh po 20. novembru.

V drugem krogu bi morala ustavn komisija prisluhniti še nepos-

redno zainteresiranim predstavnikom Slovencev, njihovim nasprotnikom in skupini italijanskih kulturnih delavcev, ki so se izrekli za enakopravno sožitje. Kot vse kaže pa se daljša predvsem seznam italijanskih nacionalističnih organizacij. Slednje zahtevajo tudi, naj bi se ustavna komisija podala v naše kraje in se vnovič posvetovala s predstavniki »javnega mnenja«, ko bi že imela pripravljen zaščitni osnutek.

Positivno pa se vsekakor zdi spoznanje, da se dobredno vsem zdi potrebno več ali manj temeljito spremeniti Maccanicov osnutek.

Zato pa je potrebno, da vsi politični dejavniki sedaj pokažejo svoje karte ali vsaj sodelujejo v igri, kajti doslej so mnogi ostajali ob strani in je parlamentarno soočanje o zaščitnem zakonu zadevalo samo predstavnike dveh največjih političnih strank, KD in KPI.

Naša manjšina je pri tem soočanju aktivno prisotna preko slovenskega prestavnika, potrebno pa je, da se aktivneje vključi tudi v krajevno dialektiko, saj ni vseeno, kakšni pogoji bodo na terenu spremljali rimsko soočanje.

Omeniti velja, da je medtem prišlo do pomembnega premika kar zadeva zakon za »mejna področja«, kot konvencionalno imenujemo skupek norm, ki naj stimulirajo gospodarsko, znanstveno in kulturno sodelovanje med Furlanijo—Julijsko krajino in Venetom do reke Piave ter deželami Srednje in Vzhodne Evrope.

Predvsem velja poudariti, da so v okviru tega zakona tudi norme, ki bodo vplivale na gospodarske razmere narodnostno mešanega ozemlja. Tako določila za razvoj goratih področij (120 milijard v

večletnem načrtu), kakor splošna določila o razvoju mešanih pobud na področju male in srednje industrije, obrtništva in storitev.

Pomembna se zdi tudi pobuda, naj bi v okviru videmske univerze nastalo središče za večjezičnost (plurilingvizem) in podpore deželni univerzami, ki bodo spodbujale učenje jezikov sosednjih narodov.

Z zadovoljstvom lahko tudi ugotovimo, da je zalegal naš trmasti pritisk in je vlada v zakon vrnila podpore kulturnim ustanovam in organizacijam mejnih manjšin — slovenske v Italiji in italijanske v Jugoslaviji.

Pri tem so pomembne novosti, za katere smo se vsa ta leta aktivno zavzemali. Predvsem poudarek, da gre za podpore »v pričakovanju odobritve organskega zaščitnega zakona za slovensko manjšino« in da bo deželna uprava morala razdeliti denar (8 milijard lir letno) »po posvetovanju z organizacijami slovenske manjšine«.

Za slovensko manjšino je to pomembna razbremenitev, hkrati pa tudi pomembna preizkušnja njene sposobnosti, da najde skupen jezik tudi pri delikatnem vprašanju razdeljevanja teh podpor.

Formulacija o prehodnosti do sprejetja zaščitnega zakona daje podporam značaj določene trajnosti, obenem pa pozitivno razrešuje dilemo, pred katero smo bili večkrat izsiljevalno postavljeni v preteklosti, ali želimo: »jajce danes, ali kokoš jutri«.

Zakon o sodelovanju na mejnih področjih lahko parlament potrdi še pred koncem leta, medtem pa naj bi v senatu s polno paro nadaljevali vsebinsko soočanje o okvirni zaščiti, seveda če ne bo vsega prekinila vladna kriza z

Udeležite se komemoracije padlih bataljona "ALMA VIVODA", II. brigade 43. istrske divizije in Komande mesta Koper
V NEDELJO,
18. NOVEMBRA 1990
OB 10. URI
V TOPOLOVCU
KUČIBREG (MOMJAN)
ZZB, SUBNOR
in VZPI - ANPI.

darovi in prispevki

Ob poravnavi naročnine so v sklad DELA prispevali tovariši:

EMILIO LEGHISSA — Vižovlje 9.800 lir, LUCIAN TERCON — Šempolaj 8.000 lir.

Ob 91. rojstnem dnevu se Zofka Pertot iz Nabrežine spominja svojih pokojnih sinov Iva, Rudija in Pepija ter prispeva v sklad DELA 50.000 lir.

Ob 17. obletnici smrti Alojza Škerka se ga spominjata hčerka Gabrijela in sin Albin ter prispevata 100.000 lir za sklad DELA.

Ob obletnici smrti moža Antona daruje žena Bogomila Gerlanc s Proseka 15.000 lir za sklad DELA.

možnostjo večkrat napovedanega razpusta parlamenta.

Prav zato je vsaka zamuda, tudi najmanjša, za nas lahko pogubna.

STOJAN SPETIČ

Kraški park...

Nadaljevanje s 1. strani

jem domačini z domačimi občanami in Kraško gorsko skupnostjo. Ob pomanjkanju zakonskega priznanja pravic a tudi nasploh nam Slovencem ogromno pomenijo okoliške občinske uprave in KGS, ker veliko drugega res nimamo. Te javne uprave oz. tiste, ki nam še ostanejo (mar je res samo slučaj, da so vse levčarske!), nam jamčijo suverenost nad teritorijem, ki nam je življenskega pomena. Naj si nihče zato ne domišlja, da nam bo še to življensko zvezo pristigel in pobral še to relativno moč ali »oblast« s tem, da bo Občinam in KGS pobral ali omejil pristojnosti, pa tudi če samo načrtovalne! Konec koncev okoliške občine res nimajo slabega spričevala glede zaščite teritorija, vsaj ne v primerjavi z drugimi upravami. Sedaj pa je potreben kvaliteten skok k tako imenovani aktivni zaščiti. Ta pa bo možna, če bo domače prebivalstvo protagonista. Kajti Kras je v pretežni meri lep in zanimiv prav kot kulturna in ne kot divja krajina.

Načrtovanje in upravljanje zaščite in razvoja Krasa naj imajo torej KGS oziroma občine, ki jo sestavljajo, sicer ne bo šlo na noben način...

A prav zato je treba, dragi prijatelji SSK iz Nabrežine, prav z občanami drugače ravnati, ne pa da jih »izročamo« v taki meri Krščanski demokraciji. Kajti, če spustimo kravo iz hleva...

MILB.